

Nove knjige New books

Glutz von Blotzheim, U. N. und K. Bauer (1997): Handbuch der Vögel Mitteleuropas Bd. 14/I-III. Aula Verlag Wiesbaden.

Po 35 letih dela je končan največji monografski projekt v ornitologiji, priročnik srednjeevropskih ptic, v katerem je obdelanih 531 vrst. Letos poleti je izšel zadnji, 14. zvezek, ki v treh snopičih na skoraj 2000 straneh ločeno obravnava tri družine: vrabce *Passeridae*, ščinkavce *Fringillidae* in strnade *Emberizidae*.

Obravnavanih je 39 palearktičnih in 7 nearktičnih vrst. Poleg številnih črno-belih risb, ki odlično ponazarjajo vedenje obravnavanih vrst, je v tem zvezku tudi pet barvnih strani, na katerih so naslikani peruti pinože in ščinkavca v odraslem in mladostnem perju, barvne variante brezovčkov, podvrsti brezovčka in vsi palearktični strnadi v mladostnem perju.

Ob poročanju o tako obsežnem priročniku seveda nihče ne pričakuje, da bo poročevalec prebral celotno besedilo, zato sem se bežno seznanil le z odlomki, ki obravnavajo za Slovenijo bolj zanimive vrste ptic. In med temi je zagotovo najbolj zanimiv laški vrabec.

Že leta 1834 ga je Gloger klasificiral kot podvrsto domačega vrabca, leta 1914 Chigi kot podvrsto široko pojmovane vrste, ki naj bi ji kot podvrsti pripadala tudi domači in španski vrabec, in v letih 1903-10 Hartert kot samostojno vrsto. Leta 1984 pa je Baumgart v laškem vrabcu prepoznal podvrsto španskega vrabca.

Temu mnenju sta se zdaj na podlagi ugotovljenega naraščanja podobnosti med tema dvema vrabcema od severa proti jugu areala pridružila tudi pisca srednjeevropskega priročnika. Čeprav je v knjigi objavljen nazoren zemljevid kontaktnega predela med domačim in italijanskim vrabcem in so na tem zemljevidu s presenetljivo natančnostjo na slovenskem ozemlju vnešeni podatki o obeh vrstah in njunih križancih, med referenčnimi avtorji ni najti Petra Grošlja, ki je takšen zemljevid objavil že leta 1980 v *Acrocephalusu*. Kakorkoli že, slovenski

ornitologi se bomo morali opredeliti do na novo opredeljene povrste *P. hispanioliensis italicae* in premisliti, ali sprejememo podarjeno nam novo gnezdilko.

Druga za nas zelo zanimiva vrsta je skalni vrabec *Petronia petronia*. Kdo bi si mislil, da je ta vrsta v devetnajstem stoletju gneznila na Poljskem in v začetku dvajsetega v Nemčiji ter da sta iz druge polovice dvajsetega stoletja znana dva podatka o opazovanju v avstrijskem visokogorju (nad 2000 m), kar je nezdržljivo z današnjo predstavo o tej turkestarsko mediteranski vrsti. No, resnici na ljubo je vrsta tolikanj zanimiva, da se je v priročniku znašel tudi podatek Milana Gjerkeša za Ankarano (3.5.1987), četudi le med podatki o selitvi.

Škrlatec *Carpodacus erythrinus* je tretja vrsta, ki me je posebej zanimala, saj sem svojčas domneval, da sega njegov gnezditveni areal v Evropi najjužneje prav v Sloveniji. No, podatek bi lahko veljal kvečjemu za Srednjo Evropo, vendar tudi s tem ne bo nič, saj nas Glutz von Blotzheim in Bauer uvrščata nekam drugam. Za škrlatca pravita: "Auf Balkan halbinsel lokaler Brutvogel in Rumänien, Bulgarien und Slowenien." So pa citirani tako prvi Šeretovi podatki z Ljubljanskega barja (1978, 1979) kot tudi zadnji Bračkovi iz Prekmurja (1990, 1993) o gnezdenju te vrste pri nas.

Seveda lahko obžalujemo, da Slovenija v tem priročniku, ki je veličasten poklon ornitologiji dvajsetega stoletja, bržkone zaradi nekdanje državnopravne neprepoznavnosti ni vključena v Srednjo Evropo. To pa niti ni ne vem kako pomembno, saj je priročnik posvečen monografskim prikazom vseh v Evropi živečih in pojavljajočih se vrst. Te so seveda tudi brez naših podatkov odlično obdelane, nam samim pa puščajo toliko več publicističnega prostora za objavljanje suverenih podatkov ne glede na geografsko in še manj politično umestitev.

Iztok Geister